

Közszolgálati Nemzetközi Képzési Központ

Rendőri, rendészeti, bűnügyi és
gazdaságvédelmi szervek felsőszintű
irányítása

Prof. Dr. Fórizs Sándor

Oktatási segédanyag

Nemzeti Közzolgálati Egyetem 2013.

Tartalomjegyzék

1. Szervezetek és sajátosságok	4
1.1 Szervezetek	4
1.2 A szervezetek létrehozása.....	7
1.3 Alapító okirat rendészeti szerv alapítására	9
2. A rendészeti szervezet belső irányítása	10
2.1. Szervezeti és Működési Szabályzat	11
2.2. Ügyrend	14
2.3. A szabályzat.....	15
2.4. Az állománytábla	16
2.5. A munkaköri leírás	18
2.6. Értekezletek	19
2.7. Etikai kódex	20
2.8. Egyéb eszközök	21
3. Felsőszintű irányítás	22
Befejezés	29
Mellékletek.....	30

Bevezetés

Az emberi társadalom fejlődésének felgyorsulása az élet minden területén új kérdéseket vet fel. Napjaink egyik meghatározó jelensége a globalizáció mely a gazdasági életben hatalmas, sok országot átfogó vállalkozásokat hozott létre és a jövőben is tovább terjeszkednek a multinacionális cégek. A jelenség nem új keletű, a folyamat a tizenkilencedik század utolsó harmadától fokozatosan erősödött. A monopóliumok különböző fajtáinak felbukkanása, megszilárdulása, összekapcsolódásuk az ipar egy - egy szakterületének meghódítására gyorsan lezajlott.

Hasonló eseményeket láthatunk a közigazgatás, a rendészet területén is. Egyre hatalmasabb apparátusok alakulnak ki. Az állami bürokrácia, még ha jó értelemben is használjuk a kifejezést, mind meghatározóbb szerepet játszik a társadalom életében. Az államgépezet hajlamos az új, szorító problémákra saját jogkörének és apparátusának kiszélesítésével válaszolni, hatalmát növelni. Jól szemléltetik ezt a World Trade Center elleni támadás következményei, új minisztérium, a Belbiztonsági Minisztérium (Department of Home Security) alapítása, költség és létszámemelés.

A rendészet területén is megjelenik a nemzetközi összefogás szükségessége. Külföldi rendőri alkalmazások, béketeremtés, békefenntartás, az ezekre történő felkészítés, kapcsolattartó hivatalok alapítása, összekötő tisztek, CEPOL, EUROPOL, FRONTEX¹ szélesítik a szervezeteket horizontálisan és vertikálisan egyaránt.

Az állampolgárok életében fokozatosan elsődleges fontosságúvá vált a biztonság igénye. Ennek egy szeletét hivatott megteremteni a Rendőrség. Az új bűncselekmény fajták megjelenése, erősödése, az internetes bűnözés, a speciális gazdasági bűncselekmények, bankkártyákkal elkövetett csalások, a szintetikus drogok előtérbe kerülése készíti a rendvédelmi szervezeteket új részlegek, osztályok felállítására, hiszen azok speciális ismereteikkel és felszerelésükkel eredményesen léphetnek fel. A kriminalisztika legújabb módszerei, melyek a technológia rohamos fejlődésével válnak lehetővé, DNS laborok,

¹ CEPOL, Európai Rendőrákadémia, (European Police College), nemzetközi rendőri képzési intézmény, EUROPOL, Európai Rendőrségi Hivatal, (European Police Office), az Európai Unión belüli rendőrségi együttműködés legfontosabb intézménye, FRONTEX, az Európai Unió Tagállamai Külső Határain Való Operatív Együttműködési Igazgatásért Felelős Európai Ügynökség, (European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union), nemzetközi uniós határrendészeti hivatal.

biometrikus személyazonosítás, költség és létszámigényes jelenségek. Még a kommunikáció fontosságának felismerése is új munkaköröket, sajtószóvivő, kapcsolattartó osztály, stb. hívott életre.

A nagy szervezetek, vállalatok, és köztük tartozik a Rendőrség is, sajátosságainak kutatása már a tizenkilencedik században megkezdődött, s tart napjainkig. Milyen törvényszerűségek alapján működnek ezek a szervezetek? Milyen sajátosságok jellemzik őket? Melyek irányításuk lehetséges módszerei?

Tananyagunkban a Rendőrségnek, mint meghatározó, országos hatáskörű szervezetnek a belső irányítási sajátosságaival kívánunk foglalkozni. Természetesen ezek a jellemzők, módszerek sok tekintetben azonosak más nagy szervezetekével, a rendszerek hasonlósága miatt.

1. Szervezetek és sajátosságok

1.1 Szervezetek

A szervezetek kialakulásának és működésének hatalmas irodalma van. Lényegüket több oldalról lehet megközelíteni és meghatározni.

A szervezet bizonyos célok elérése érdekében, meghatározott feladatok végrehajtására ésszerűen strukturált munkatevékenységek és munkakörök összessége. Létrejöttében valamilyen társadalmi igény játszik szerepet. Ez lehet gazdasági motiváció, vállalat alapítása, vagy a társadalom biztonság iránti igénye a Rendőrség esetében. Minden nagyobb feladat megoldása több ember együttműködését igényli. Ez az együttműködés munkamegosztás formájában valósul meg. A munkamegosztásnak, a kooperációnak és a koordinációnak adja meg hivatalos kereteit a szervezet.

A szervezet fogalmát úgy is megadhatjuk, „hogy a szervezet az emberi munkamegosztás fejlődésével meghatározott célok megvalósítására létrehozott, önálló jellegű rendszer, melynek céljait, struktúráját, tevékenységét formálisan is lefektetett előírások szabályozzák”².

² Horváth Imre, Közigazgatási szervezés- és vezetéstan, Dialóg Campus Kiadó, 1999, 70. old.

Ezen a szervezeten belül, melyet az államigazgatásban kívülről is irányítanak, valósulnak meg a vezetés funkciói- a tervezés, szervezés, döntés, irányítás és ellenőrzés.

A rendészeti szervekre különösen jellemzőek a bürokratikus szervezeti modell jegyei:

- centralizált irányítás;
- egyszemélyi vezetésen alapuló igazgatás;
- a legapróbb részletekig kidolgozott szabályok;
- a munkák pontos és szigorú felosztása;
- a vezetők és beosztottak éles különválása;
- a rendszeren belül megvalósuló személytelen viszony.

Az elemzők szerint az ilyen apparátusra jó irányítás mellett jellemző a pontosság, a gyorsaság, az egyértelműség, az ügyismeret, a folyamatosság, a diszkréció, az egységesség, a szigorú alá- és fölérendeltség.

A rendészeti szervezet főbb sajátosságai:

- A szervezetekben ésszerű munkamegosztás jön létre. A funkciók és feladatok elhatárolása a szervezeti munkamegosztás. A részegységek valamilyen feladatra specializálódtak. A szervezet hatalmas feladatrendszerét egészében egyetlen részterület sem tudja felvállalni. Tipikusan látható ez a Rendőrség felépítésénél. Országos vezető szerv az Országos Rendőr-főkapitányság, (ORFK). Már maga ez az egység is négy fő területre oszlik, a főkapitányi szervekre, melyek a belső irányítást és a külső kapcsolattartást szervezik, és a három szakmai főigazgatóságra, mint bűnügyi, rendészeti, gazdasági. A funkcionális elkülönülés tovább mélyül amennyiben a főigazgatóságok főosztályokra és önálló osztályokra tagozódnak saját feladatrendszereikkel. Mindez sajátos szakterületi specializációt tesz lehetővé és megkönnyíti az ezekből származó előnyök kihasználását, mint a részterületek mélyebb ismeretét. Természetesen ezzel jelentősen növekszik a belső együttműködés iránti igény.
- Az előzőeknek megfelelően a szervezet irányításában a funkcionális-törzskari modell működik. A feladatok túlnyomó többségénél olyan mértékben speciális ismeretek szükségesek, hogy azok irányítására szintén szakosodott osztályok, főosztályok tevékenykednek.

- A rendszer, a szervezet elsősorban emberek együttese, melyet sajátos kapcsolatviszony, alá-, fölé- és mellérendeltség jellemez. Hivatásos állományviszony esetén szigorú egyszemélyi vezetés érvényesül. Állandó és időszakos tennivalók jelentkeznek, megnő az egyes osztályok és rajtuk keresztül a személyek együttműködésének fontossága. A vezetők rendszeresen számolni kell az emberi viszonyok alakulásával.
- A szervezetnek a munkatársak önálló tevékenységére, kezdeményezésére is szüksége van. A rendőri munka jellegéből kifolyólag meghatározó területeken, járőrszolgálat, nyomozó és vizsgálati munka, a beosztott önállóan, egyedül tevékenykedik.
- A működés kerete a szervezeti struktúra mely maga sem állandó. Az új feladatok új szervezeti egységek felállításához vezethetnek. Megjelenik a kábítószer elleni osztály, az internetes bűnözést kezelők, gyermekvédelem, nemzetközi kapcsolatok, stb. Más részlegek megszűnhetnek, beolvadhatnak, veszítenek jelentőségükből. A struktúra szinte élő organizmus, óvatosan kell megközelítenünk. Nagyon kell ismernünk azt, amit meg kívánunk változtatni, mondja a szakember. A szervezeti egységeken belül munkakörök funkcionálnak. Ezek harmonikus kapcsolata, egymást kiegészítő hatása alapvető kérdés. A struktúrának szükséges biztosítani a gyors, operatív működést, az információk áramlását, a döntések megvalósulását. A szervezet, a működés, a munkakörök esetenkénti átvilágítása, elemzése elengedhetetlen fontosságú.
- A szervezet működése normákban rögzített. Minél nagyobb egy szervezet, annál nagyobb jelentősége van a központi előírásoknak melyek az egységességet hivatottak szolgálni. Az előzőeknek nem ellentmondva kiemelt jelentősége van a helyi önállóságnak, döntési lehetőségeknek. Különösen, ha nagy, mélyen és szélesen tagolt rendszerről van szó. Az egyensúly a centrum és a periféria között a vezetés egyik meghatározó kihívása.
- A struktúrán belül meg kell oldanunk az azonos szintű, illetve alá-, és fölérendelt részegységek kapcsolattartását, informálását. Fontos, különösen a Rendőrség esetében, az azonos megítélés és ügyintézés az azonos esetekben. A rugalmasság, a központi intézkedésekre történő hatékony reagálás, az elvárások teljesítése meghatározó lehet.

A rendőri szervezeten belül egyszemélyi vezetés érvényesül. A szolgálati törvény, „az 1996. évi XLXXX. törvény a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról”, külön szabályozza az állomány speciális helyzetét. A rendszerben megjelenik a hivatásos állományviszony, sajátos jogosultságokkal, kötelezettségekkel és az állampolgári jogok bizonyos korlátozásával. Olyan fogalmak bukkannak fel, szemben egy civil szervezettel, mint szolgálati előjáró, állományilletékes parancsnok, kinevezés, stb.

- A Rendőrség, mint rendészeti szerv olyan szempontból is sajátos helyzetben van más, például gazdasági szervezetekhez képest, hogy az ország kormánya közvetlenül irányítja. Ezt a Rendőrségi Törvény 4. par.(3) bek. fogalmazza meg: „A Kormány a Rendőrséget a rendészetért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) útján irányítja”.
- A rendészeti szervezetben formai és tartalmi sajátosságok is megjelennek, mint egyenruha, jelvények és jelzések, rendfokozat, speciális érintkezési szabályok. A bekerülésnek és beosztásba helyezésnek sajátos követelményrendszere működik, fizikai és pszichológiai alkalmasság, büntetlen előélet, vagyonynyilatkozati és nemzetbiztonsági ellenőrzési kötelezettség.
- Speciális, csak a fegyveres szervekben alkalmazott belső irányítási eszközöket is alkalmaznak. Ilyen lehet az írásos utasítás, intézkedés, a szóbeli parancs.

1.2 A szervezetek létrehozása

Olyan szervezetek létrehozásához és működtetéséhez, mint például a Rendőrség, Honvédség vagy Katasztrófavédelem, jelentős társadalmi érdekek fűződnek. Lényegében a világ valamennyi országában megtalálhatók ezen struktúrák, határozottan körvonalazható, hasonló feladatrendszerekkel. Létrehozásuk az országgyűlés jogköre és törvények útján történik. Ilyen jogszabályok a mi esetünkben például:

- az 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről;
- a 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről;
- a 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról.

Az egész országra kiterjedő hatás- és jogkörrel működő szervezeteket természetesen nem csak belülről, hanem kívülről a kormány részéről is irányítják. Az előbb említett jogszabályok a nagy volumenű irányítási feladatokat egy-egy miniszterhez telepítik. Azon kívül, hogy az alaptörvény is érinti röviden a szervezetek feladatait, a részletes kibontást a megfelelő szaktörvényekben találhatjuk meg. Az irányításért felelős minisztert is ezek nevesítik.

„A kormány a Rendőrséget a rendészetért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) útján irányítja.” Rendőrségi Törvény 4. par. (3) bek.

„A honvédelemért felelős miniszter a Kormánynak.... a Honvédség irányításáért és vezetéséért felelős tagja.” Honvédelmi Törvény 22. par. (1) bek.

„A katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter felelős az irányítása alá tartozó hivatásos katasztrófavédelmi szerv működéséért.” Katasztrófavédelmi Törvény 8. par. (1) bek.

Ha a szervezetek belső irányításáról beszélünk, látni fogjuk, azok csúcsán álló vezető kifelé valamelyik miniszterhez kapcsolódik, lásd országos rendőrfőkapitány a belügyminiszterhez, és rajta keresztül valósul meg a külső irányítás. A szaktörvény, jelesen a Rendőrségi Törvény, meghatározza az irányító miniszter feladat és jogkörét, leírja a létrehozott szervezet feladatrendszerét és nagybani szervezetét, jogait, kapcsolatát más állami és önkormányzati szervezetekkel, működésének általános elveit és szabályait.

A Rendőrség belső működését még egyéb törvények is jelentősen befolyásolják. Ezek egyike az 1996. évi XLIII. törvény „a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról”. A jogszabály számtalan, a belső működést szabályzó előírást tartalmaz, mint például:

- a hivatásos szolgálati viszony létrehozása, módosítása, megszűnése;
- a hivatásos állomány jogai és kötelezettségei;
- vezetői munkakörbe kerülés, kinevezések;
- minősítések;
- szabadság, illetmény, juttatások;
- fegyelmi eljárások lefolytatása;
- a személyi adatok kezelése;
- rendfokozatok, várakozási idő, stb.

Mindezek a szervezet belső irányítása területéből alapvetően a humán igazgatást és a konkrét vezetői munkát, (pl. fegyelmi eljárás lefolytatása) érintik közvetlenül. Hasonlóképpen szükséges még megemlítenünk a következő jogszabályokat melyek különböző munkatársi kategóriák helyzetét érintik a szervezetek belső irányítási rendszerében:

- a Munka Törvénykönyvről szóló 1992. évi XXII. törvény;
- a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény;
- a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény.

1.3 Alapító okirat rendészeti szerv alapítására

Magyarország belügyminisztere jogosult rendészeti szervezetek alapítására az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény alapján. Ennek egyik formai feltétele a vonatkozó alapító okirat kiadása.

Az alapító okirat egy jogi aktus írásba foglalása, mely egy intézmény, alapítvány, gazdasági társaság, stb. létrehozására irányul. Írásbeli egyoldalu nyilatkozat. Bírósági nyilvántartásba vétel kapcsolódik hozzá.

Az alapító okirat általános tartalma:

- nyilvántartási száma;
- az alapított szervezet megnevezése, székhelye, irányító szerve;
- egyéb azonosító adatok;
- alaptevékenységei,(feladatai);
- személyi állományának meghatározása;
- SZMSZ készítésére kötelezettség;
- kiadmányozás és képviselői rendje.

A rendészeti szervek esetében feladataik meghatározásánál az okiratban alkalmazzák a következő megfogalmazást: „Az államháztartási szakfeladatok besorolása és megnevezése” (azaz feladatai) és ezt követi a felsorolás pl.:

- 842427 Bűnüldözés;
- 842431 Kiemelt személyvédelmi tevékenység;
- 842433 Terrorelhárítás;
- 842342 Előzetes letartóztatással, őrizettel kapcsolatos fogvatartási tevékenység (kivéve bv. intézetben);

- 842344 Fogvatartottak ellátása;
- 842432 Kiemelt objektumvédelmi tevékenység;
- 842420 Rendőrségi tevékenység.

Ebben a rendszerben az okirat részletesen meghatározza a létrehozandó rendvédelmi szerv feladatait. Megadja a vezető megnevezését, pl.: „vezető meghatározása, igazgató, akit a Belügyminiszter nevez ki”.

Elhelyezi az új szervet a minisztérium irányítási rendszerében, pl.: „Irányítást ellátó megnevezése: belügyminiszter, rendészetért felelős miniszter”.

2. A rendészeti szervezet belső irányítása

Az irányítás a vezetési funkciók egyike.

„Az irányítás egy rendszer meghatározott cél érdekében való befolyásolása, technikai értelemben két fajtáját különböztetjük meg, a szabályozást és a vezérlést. Az irányítás magába foglalja a rendszer teljesítményének, működése eredményének megfigyelését, mérését, az eltérések kiegyenlítésének, valamint a zavaró hatások kiküszöbölésének végrehajtását. Mindehhez szükség van visszacsatolásra és kommunikációra.” (kislexikon.hu)

Az irányítás a hatalomgyakorlás egyik formája. Ahhoz, hogy irányító helyzetben legyünk a rendészeti szervezetenél az állománytáblában kell vezetői/irányítói munkakört betöltenünk.

Az irányítás befolyás gyakorlás a folyó és a jövőbeni eseményekre, az irányító akaratának érvényesítése. Szorosan összefügg az alá- és fölérendeltségi rendszerrel. Ennek a vezetési funkciónak természetesen alanya, tárgya, célja és funkciója van.

A rendészeti szervnél az irányítás két fő vonalon fut, egyrészt a vezetői alá- és fölérendeltségen. Ez például az országos főkapitány – megyei főkapitány – városi kapitány. Másrészt a szakterületi irányítás a szakmai szervek hierarchiájában, ORFK Bűnügyi Főosztály – a megye bűnügyi osztálya – a rendőrkapitányság bűnügyi osztálya.

A belső irányítás alatt a szervezet struktúráján belüli irányítást kell érteni mely föntről lefelé irányul az országos főkapitánytól a legalsóbb végrehajtói szintig. Ebben nem szerepelnek a külső kapcsolatok és itt nem érintjük a szervezetbe beérkező előjárói hatásokat.

A belső irányításnak sajátos eszköze lehet. Ezen eljárásokat, fogásokat irányítási eszközöket egymással komplexen, egymást kiegészítve és az adott feladat jellegének megfelelően szükséges alkalmazni.

A belső irányítás eszközei:

- szervezeti és működési szabályzat;
- utasítás;
- szabályzat;
- intézkedés;
- körlevelek;
- állásfoglalások;
- munkaköri leírás;
- állománygyűlés;
- rendezvények – megemlékezések, ünnepségek;
- értekezletek,
- szabadidős programok, – mint sportrendezvények, kirándulások, intézmény látogatások;
- etikai kódex;
- ügyrend;
- határozat.

2.1. Szervezeti és Működési Szabályzat

A szervezetek szervezeti és működési szabályzatot is készíthetnek, illetve egyes állami és önkormányzati szervezeteknek ez kötelező. Jellemzően a nagyobb szervezetek készítenek ilyen szabályzatot, ahol a döntési jogkörök, a szervezet bonyolult felépítése, vagy összetett tevékenysége ezt megkívánja. Leíró, a szervezet működését keretbe foglaló dokumentum.

A szabályzat mellékletei között lehet állománytáblázat, más néven szervezeti ábra, mely az érintett intézmény felépítéséről ad áttekintő képet.

Az Országos Rendőr-főkapitányság Szervezeti és Működési Szabályzatát a főkapitány utasításban jelentette meg. Ez az okmány a „7/2013.(II.22.) ORFK utasítás az Országos Rendőr-főkapitányság Szervezeti és Működési Szabályzatának kiadásáról”, melyet előzetesen

a belügyminiszter hagyott jóvá. A szabályzatból az alacsonyabb szervezeti egységek részére kivonat készülhet.

Az SZMSZ-ek általános tartalma:

- a szervezet megnevezése, székhelye, vezetője;
- megadja, hogy a szervezet jogi személy-e;
- belső szervezeti tagozódása, szervezeti egységek, megnevezésük, feladataik;
- a vezetés rendje, helyettesítés;
- a munkáltatói jogok gyakorlásának rendje;
- a szervezet alapvető feladatai, hatáskörök;
- döntéshozó fórumok;
- a belső irányítás rendje;
- a vezető beosztásokhoz kapcsolódó feladatok;
- beszámolási, tájékoztatási kötelezettségek;
- iratkezelés, kiadmányozás, kötelezettségvállalás;
- a tervezés rendje;
- adatvédelem;
- az értekezletek rendje.

Az Országos Rendőr-főkapitányság Szervezeti és Működési Szabályzata:

A szabályzat követi az SZMSZ-ek általános felépítését és tartalmát, ugyanakkor visszatükrözi a Rendőrség speciális helyzetét. Összesen tizenegy fejezetre oszlik (I-XII.).

- I. Alapvető rendelkezések.
- II. Az ORFK. Tartalmazza a szervezet fontosabb nyilvántartási adatait.
- III: Az Országos Rendőrfőkapitány feladatai.
- IV. A helyettesítés rendje.
- V. Az Országos Rendőrfőkapitány részére jogszabályban megállapított jogkörök gyakorlásának átruházása.
- VI. Az Országos Rendőrfőkapitány részére egyes, jogszabályban meghatározott feladatok ellátására kinevezett, kijelölt vezetők.
- VII. Aláírási jogosultság, kiadmányozás.
- VIII. Általános vezetői feladatok.
- IX. Az ORFK szervezeti egységeinek főbb feladatai.
- X. Az ORFK működésének szabályai.

XI. A különleges jogrendi időszakra vonatkozó rendelkezések.

XII. Záró rendelkezések.

Az SZMSZ-hez három melléklet kapcsolódik:

- 1. számú melléklete tartalmazza az ORFK engedélyezett létszámát, (rendszeresített státuszát) szervezeti egységek bontásában;
- 2. számú melléklete a szervezeti ábra;
- 3. számú melléklete lista a vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettséggel járó hivatásos, kormánytisztviselői és közalkalmazotti munkakörökről.

A részletes szervezeti struktúrát és a rendszeresített beosztásokat az állománytáblázat tartalmazza.

Az ORFK rendkívül szerteágazó felépítése, főigazgatóságok (gazdasági, rendészeti, bűnügyi), ezeken belül főosztály és osztály jogállású egységek, a közvetlenül a főkapitány alárendeltségébe tartozó kötelek nagy száma indokolja az SZMSZ-ben történő részletes szabályzást. A X. fejezet meghatározza az értekezletek tartásának rendjét, a különböző szervezeti elemek esetleges közös munkavégzését/együttműködését csoportos munkavégzés címen. Itt található az ügyrendek készítésére- összesen tizennégy szerv kötelezett az alkalmazására- és a munkaköri leírásokra vonatkozó elvárás.

Nem szabad elfelejtenünk, az ORFK rendszeréhez kívülről kapcsolódnak a megyei rendőr-főkapitányságok és ezzel kialakul egy mélységben, vertikálisan soklépcsős, az egész országot átfogó igazgatási szervezet, melyet belülről folyamatosan irányítani szükséges. A rendőri szervezet vezetése/irányítása az országos főkapitány feladata. Ezen funkciójában jóváhagyja a megyei rendőr-főkapitányságok szervezeti és működési szabályzatait.

A megyék szervezeti és működési szabályzatai hasonló módon épülnek fel, mint a központi szabályzat. A feladatok lebontása részletesebb, közelebb állunk a napi operatív végrehajtáshoz. A rendszer működési elve hasonló az előbb bemutatotthoz. Az alárendelt szervezetek itt is ügyrendet készítenek, természetesen a méretek csökkenésével kevesebb erre kötelezett egység van, Borsodban összesen hét. Megjelenik a megyei főkapitány napi koordinációja munkaértekezletként, tükrözve az azonnali intézkedések szükségességét.

2.2. Ügyrend

Az ügyrend alapvető vezetési okmány melyet esetenként a szervezeti és működési szabályzat szinonimájaként is szoktak használni. Ügyrendje a legkülönbözőbb szervezeteknek is lehet a közigazgatás, rendészet, gazdálkodás területén. A Parlament ügyrendje a házszabály, a bíróságoké a bírói ügyviteli szabályok. Tanintézetek használnak tanulmányi ügyrendet.

Ez a munkaokmány alapvető működési, szervezeti, hatásköri és ügyviteli szabályokat foglal össze. Meghatározza a vezetők és más dolgozók legfontosabb feladatait.

Ügyrend készülhet bizonyos tevékenységek elvégzésének szabályozása céljából. Összefoglalhatja azon előírásokat, amelyek hatóság vagy más testület elé tartozó ügyek kezelésénél és elintézésénél irányadók.

Az Országos Rendőr-főkapitányság három főigazgatósága (bűnügyi, rendészeti, gazdasági), felsőszintű szakmai irányító szerv a saját szakterületeikre vonatkozóan.

Az Országos Rendőr-főkapitányság Szervezeti és Működési Szabályzata tizennégy szervet kötelez ügyrend készítésére melyet a főkapitány hagy jóvá és elkészítésének irányadó alapja a felsőszintű működési szabályzat.

A Rendészeti Főigazgatóság ügyrendjét a főigazgató a főkapitány jóváhagyását követően intézkedésben lépteti hatályba. Felépítése fejezetekből áll:

- I. Alapvető rendelkezések.
- II. Az ORFK Rendészeti Főigazgatóság jogállása és irányítása.
- III. Az ORFK Rendészeti Főigazgatóság főbb feladatai.
- IV. Az ORFK Rendészeti Főigazgatóság szervezete.
- V. Az ORFK Rendészeti Főigazgatóság vezetőinek jogállása, általános feladatai.
- VI. Az ORFK Rendészeti Főigazgatóság szervezeti elemeinek jogállása, irányítása és feladatai.
- VII. Az ORFK Rendészeti Főigazgatóság működési rendje.
- VIII. Az ORFK Rendészeti Főigazgatóság értekezleteinek rendje.
- IX. Záró rendelkezések.

Az okmány első fejezete feljogosítja a főigazgatóságot, hogy felsőszintű szakmai irányítást gyakoroljon a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság, a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok,

kapitányságok és a határrendészeti kirendeltségek rendészeti feladatot ellátó szervezeti elemei és azok személyi állománya irányában. Ezzel az általános vezetési/irányítási rendszer mellett másik vonalon kibontakozik a szakmai irányítás is és annak részeként a felsőbb szintű szakszervek csak az adott szakterületre vonatkozóan, gyakorolnak jogköröket.

Az ügyrend részletesen felsorolja a főosztályok, osztályok, azok vezetői, szakmai és általános irányítási feladatait. Itt kerül meghatározásra, hogy valamennyi osztály „szakmai irányítást, felügyeletet és ellenőrzést ellátó szerv”, s ezzel jogosultságot szereznek a Rendőrség belső irányítási rendszerében történő fellépésre.

Az ügyrend 105. pontja kitér azokra az esetekre, amikor az egyes osztályoknak, illetve munkatársaiknak együttműködésben közösen szükséges egy feladatot elvégezni:

” Az ORFK Rendészeti Főigazgatóság állománya feladatainak ellátása során együttműködésre kötelezett. A feladatkörébe tartozó, de más szervek feladatkörét is érintő ügyekben az érintettek egyeztetve kötelesek eljárni. Az egyeztetésért az a szerv a felelős, amelynek a feladat elvégzése az ORFK SZMSZ, illetve az ügyrend szerint a fő feladatkörébe tartozik.”

A VIII. fejezet a Rendészeti Főigazgató részére negyedévente főigazgatói és hetente koordinációs értekezlet megtartását írja elő. Természetesen lehetőség van szükség szerint egyedi értekezletek illetve valamennyi munkatárs összefogásával állománygyűlés levezetésére. Az elvárt tevékenység alapokmányban, itt ügyrendben, történő részletes megszervezésére annál is inkább szükség van, mert ezen a főigazgatóságon négy főosztály, összesen tizenegy beosztott osztállyal és négy önálló osztály működik.

A belső irányítás eszközrendszerét a főigazgatóságon a munkaköri leírások teszik teljessé, melyek az egyes munkakörökig, (beosztásokig) lebontják, nevesítik a tennivalókat.

Így egy főigazgatóság munkáját elsősorban három belső irányítási munkaokmány, az előjáró szerv szervezeti és működési szabályzata, a saját ügyrendje és a munkatársak egyéni munkaköri leírása határozza meg.

2.3. A szabályzat

A szabályzatok vezetési, irányítási, munkaszervezési okmányok. Rendeltetésük, összefoglalni egy meghatározott tevékenységrendet, magatartási formákat, eljárási módszereket. A belső irányítás terén jelentős segítséget nyújtanak a vezetőknek, hiszen az adott kérdéskört,

feladatrendszer írásban, mindenki számára könnyen elérhetően, normatív módon rögzítik. Egyben normarendszerként szerepelnek, kötelező előírásokat, magatartási formákat tartalmaznak. Sok esetben eltekinthetünk a szóbeli utasításoktól, mivel ezek az alap, vezetési okmányok részletes szabályzásokat tartalmaznak. Ilyen dokumentum például a 30/2011.(IX.22.) BM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról. Számtalan információ mellett tartalmazza:

- a rendőrségi szolgálati ágak, szolgálatok, szakszolgálatok megnevezését;
- a rendőrtől elvárt általános magatartási szabályokat;
- a rendőr tevékenységének rendjét különböző helyzetekben;
- a szolgálati fellépés módját;
- a rendőri intézkedéseket.

Hasonló szabályozó szerepe van az egyenruhás szervezeteknél az alaki szabályzatoknak. Például a 7/2010.(I.20.) HM utasítás a Magyar Honvédség Alaki Szabályzata című szolgálati könyv kiadásáról, vagy a korábbi 8/1999. (III.8.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Alaki Szabályzata kiadásáról. Az alaki szabályzatok megkövetelnek bizonyos magatartást, viselkedési formákat, szervezeten belüli érintkezést, leírják az elvárt protokollt. Meghatározzák a testületre jellemző rendezvények lebonyolítását, a vezető és a beosztottak elvárt magatartási formáit különböző szituációkban.

Tipikus bizonyos feladatrendszerek tevékenységeinek szabályzatba foglalása. Ilyen a fogdaőri vagy az őr- és járőr szolgálat.

Ebbe a belső szabályzási/irányítási körbe illeszkedik a 10/2010. (OT6.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrsége Öltözködési Szabályzatának kiadásáról.

2.4. Az állománytábla

Az okmányt nevezik még szervezési állománytáblának, illetve munkaköri jegyzéknek is.

A szervezet alapvető vezetési okmánya. Tartalmazza az adott intézmény valamennyi beosztását, (munkakörét), az azokhoz kapcsolódó fontosabb adatokkal.

A belügyi szerveknél rendszeresített munkaköröket valamint az azok betöltéséhez meghatározott feltételeket állománytáblában kell rögzíteni. Az állománytábla a belügyi szerv működésének alapvető okmánya.

A belügyminiszteri szervek állománytáblázata tartalmát miniszteri rendelet határozza meg: „A 65/2011.(XII.30.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó egyes fegyveres szerveknél rendszeresített hivatásos beosztásokról és a betöltésükhöz szükséges követelményekről.”

A szervezési állománytáblázat adatai:

- a szerv megnevezése, jogállása, szervkódja,(munkáltatói száma), a szervezeti hierarchiában elfoglalt helye, (központi, területi, helyi szerv);
- a rendszeresített szolgálati beosztások és munkakörök állomány kategóriánkénti bontásban – hivatásos állományúak, kormánytisztviselők, közalkalmazottak – vezetői beosztások száma összesen és szintek szerint.

Az egyes beosztásokhoz kapcsolódó adatok:

- beosztás, (munkakör) megnevezése;
- státusszáma;
- beosztás besorolási osztálya és beosztási kategóriája;
- a beosztásban elérhető legmagasabb rendfokozat;
- a betöltéséhez előírt iskolai végzettség;
- meghatározott szakképzettség;
- kötelező vagy a nyelvpótlékra jogosító idegennyelv-tudás;
- ruhanorma;
- vagyonyilatkozati kötelezés;
- nemzetbiztonsági ellenőrzésre vonatkozó kötelezés;
- egyéb speciális követelmények, (pszichológiai alkalmasság).

Saját, önálló állománytáblával a kijelölt szervek rendelkeznek, így például az ORFK központi szervezetei és főigazgatóságai, valamint a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok.

A BM rendelet 1. számú melléklete felsorolja a Rendőrségnél rendszeresített hivatásos beosztásokat és betöltésük feltételeit. Ezzel a rendelet a belső irányítás egyik fontos dokumentumává vált. A szervezeten belüli személyügyi mozgás, kinevezés, beosztásba helyezés meghatározó tényezője.

Az állománytáblát a belügyminiszter hagyja jóvá.

2.5. A munkaköri leírás

A munkaköri leírás alapvető belső vezetési okmány.

A munkaköri leírásban személyre szólóan meg kell határozni a munkavállaló feladatait, amennyiben a feladat ellátását jogszabály vagy norma határozza meg, akkor a pontos jogszabályhely megjelölésével, a részére meghatározott kötelezettségek teljes körét, valamint a jogosultságait (például kiadmányozási jog, eljárási, döntési jogosultság).

A munkaköri leírásnak alkalmasnak kell lennie a személyes felelősség megállapítására, valamint a munkáltató és a munkavállaló közötti vitás kérdések eldöntésére.

„Az ORFK Rendészeti Főigazgatóság állományának részletes feladatait a munkaköri leírások a felelősség megállapítására alkalmas módon rögzítik. A munkaköri leírások tartalmazzák a munkakör elnevezését, az érintett nevét, állományviszonyát, a munkavégzés helyét, a feladat jellegét, a tevékenységi kört, az alá-fölérendeltségi viszonyokat, a képesítési előírásokat, az elérhető rendfokozati maximumot, munkarendet (szolgálati időrendet), a munkakör tartalmát, a munkaköri feladatok felsorolását, a jogokat, a kötelezettségeket és a felelősségi köröket és egyéb lényeges teljesítmény követelményeket.” ORFK Rendészeti Főigazgatóság ügyrendje, 104. pont megfogalmazása szerint.

A munkaköri leírás célszerű tartalma:

- a munkakör megnevezése és kódszáma;
- a munkavégzés rendje;
- közvetlen felettese, beosztottja(i), helyettesítője, ő mely munkatársakat milyen módon helyettesít;
- a munkakör betöltésének követelményei, iskolai végzettség, szakképzettség, speciális követelmények, tanfolyamok;
- a munkakör ellátásához szükséges személyi tulajdonságok;
- a munkakört ellátó személy feladata, hatásköre, kapcsolattartása, felelőssége, ebben a részben meg kell határozni, hogy a munkakört betöltő személynek milyen irányítói, munkavégzési, ellenőrzési feladata, felelőssége, hatásköre, döntési jogköre és együttműködési kötelezettsége van;
- egyéb sajátos információk, speciális helyzetekkel kapcsolatos teendők, melyek a rendőrségi munkában gyakrabban előfordulhatnak.

Az okmányoknak kellően részletesnek kell lenni, de a dolgok természeténél fogva mindent mégsem lehet leírni. A munkavállaló, a beosztott, köteles a végzettségének, felkészültségének megfelelő szakterületéhez kapcsolódó egyéb megbízásokat is teljesíteni, melyekre utasítást adnak a részére.

A munkaköri leírás egy példányát a munkavállaló kapja meg, egy másik, az aláírásával hitelesített okmány, a személyi anyagába kerül.

2.6. Értekezletek

Az értekezletek a belső irányítás rendszerébe kapcsolódó munkafórumok. A szervezeti és működési szabályzatokból láthattuk, bizonyos számú kötelezően tartandó értekezletet előírnak ezen okmányok. Ilyenek alapvetően a negyedévente, hetente, naponta megtartandó rendezvények. A hierarchikus felépítésben lefelé haladva egyre gyakoribbak a sűrűn levezetett operatív megbeszélések egészen a napi koordinációig.

Az egyedi ügyben tartott értekezleteket úgymond az alkalom teremti, azaz azok az egyszeri, előre nem látható és nem tervezhető események, amelyeket megbeszélni és rendezni szükséges.

A megbeszélések a strukturális egységen belül, vagy több szervezeti elem összefogásával folyhatnak. Értelemszerűen az összehívására jogosult szakmai vezető készül fel rá és vezeti le. Egyre magasabb szintre haladva nő a rendezvény stratégiai jelentősége és csökkennek a taktikai elemek. A legjelentősebb megbeszélések esetén a szabályzás előír(hat)ja más külső és belső szakmai szervek képviselőinek meghívását.

Külön jelentősége van a döntés előkészítési céllal összehívott megbeszéléseknek melyekhez optimális esetben előzetes írásos anyagot küldenek meg, és a résztvevő javaslatait várják. Az értekezletek előkészítését, a megbeszélésekhez szükséges feltételek biztosítását a vezető hivatala/titkársága végzi. A tapasztalatokat jegyzőkönyvben vagy emlékeztetőben rögzítik.

Az értekezlet a szervezet vezetésének egyik eszköze, ahol annak résztvevői tanácskozást, megbeszélést folytatnak a szervezet meghatározott kérdéseiről. Megtartásának főbb céljai lehetnek:

- Vezetői értekezletek ahol a vezető felméri a helyzetet, tájékozódik, ellenőrzést gyakorol és koordináló utasításokat ad ki.

- Feladatok teljesítéséről beszámoló és ellenőrző értekezletek.
- Váratlan, rendkívüli események elhárításával kapcsolatos megbeszélések.
- Gyors tájékoztatás, feladatszabás.
- Vezetői döntések, intézkedések megbeszélése.
- Hosszabb időszakot lezáró, megnyitó rendezvény, pl. éves értekezlet.
- Nagyobb feladatra vonatkozó vezetői elgondolások megbeszélése.
- Kialakult helyzet megismerése, személyes kapcsolatok kiépítése, erősítése.

2.7. Etikai kódex

Valószínűleg az egyik legvitatottabb belső irányítási eszköz lesz, ha többszöri nekirugaszkodás után megjelenik a Rendőrség Etikai Kódexe.

Etikai kódexek alkalmazása nem ismeretlen a társadalom életében. Az interneten számtalan szervezet ilyen jellegű szabályzását megtalálhatjuk, jelentős a Magyar Orvosetikai Kódex, a pedagógusok, a különböző sportágak, vagy vállalatok, (Generali Csoport Magatartási Kódex).

Az etikai kódex – egy meghatározás szerint – jogi szabályozásra épülő, azzal összhangban álló, de annál részletesebb kifejtésű, konkrét (nem általános) fogalmazású, a szemléletet és a gyakorlatot befolyásolni szándékozó, írásba foglalt és közzétett, meghatározott szakterületre vonatkozó, erkölcsi szabály és normagyűjtemény.

Etikai normákat rögzít, az etikus, tisztességes magatartást fogalmazza meg. Alkalmazásának célja a szervezet erősítése, annak belső, sajátos értékrendszere fenntartása. Az etikus munkatársi viselkedés jelentős mértékben javíthatja a munkahelyi légkört és ez által az általános munkavégzés hatékonyságát. Mivel a kódex tartalmát erkölcsi normák képezik szükséges azok széleskörű elfogadtatása és a megsértés valamilyen úton történő szankcionálása. Fontos, hogy kidolgozásában az érintettek mind szélesebb köre vegyen részt és belső tartalma hiteles legyen.

Az etikai kódex feladata:

- A belső és külső kapcsolatokban az egységes és kiszámítható magatartás kialakítása.
- Vezetői döntésekben az etika hatásának érvényesítése.
- A munkahelyi légkör és jó munkafeltételek alakítása.

- Image növelése.
- A gyakorlatban működő, élő etikai értékek erősítése.

Mivel a kódex nem jogszabály, elvárás, hogy a meglévő belső szabályzási eszközökkel összhangban kerüljön alkalmazásra.

2.8. Egyéb eszközök

Körlevél.

Az állomány értesítését szolgálja. Alkalmazásával lehetőség nyílik tájékoztatásra eseményekről, rendezvényekről, munkarendben történő változásról, stb. Az elektronikus körlevél kiemelten gyors kapcsolatfelvételt, tájékoztatásra ad lehetőséget.

Határozat.

A határozat a hatóság rendelkezése az előtte folyamatban lévő ügyben. Jogi aktus, konkrét ügyben hozott döntés. A vezető egyik felelősségteljes feladata az esetleges fegyelmi eljárások lefolytatása és azok határozattal történő lezárása.

Szabadidős rendezvények is a belső irányítás eszközeivé válhatnak, amennyiben hozzájárulnak a jó munkahelyi légkör formálásához, a munkatársak megismeréséhez. Súlyozottan érvényes ez a kisebb szervezeti egységekre, osztályokra, szolgálati csoportokra ahol a személyes kapcsolatoknak sokszor meghatározó szerepük van.

Állománygyűlés.

Az állománygyűlés a rendészeti szerv állományának, munkatársainak meghatározott célú értekezlete. Összehívására az állományilletékes vezető jogosult.

Megrendezésére különböző okokból kerülhet sor:

- Nemzeti és a szervezethez kapcsolódó ünnepek megtartása. Ilyen lehet augusztus 20., a Rendőrség Napja, elismerések, jutalmak átadása, előléptetés, stb.
- Végrehajtott jelentősebb feladatok értékelése, működési év lezárása, megnyitása.
- Jelentős saját és külföldi állami vezetők fogadása.
- A szervezet fontos vezetőjének váltása, elköszönés, fogadás, az új vezető bemutatása.
- Tiszt és tiszthelyettes avatás, hivatásos állományba vétel, fogadalomtétel.

- Tájékoztatás bekövetkezett vagy várható, a széles közösséget érintő fejleményekről.
- Rendkívüli események feldolgozása.
- Szervezetek felállítása, megszüntetése.

Az állománygyűlések meghatározott forgatókönyv szerint kerülnek lebonyolításra. Céljától függően jelentős hangsúlyt kaphatnak a külsőségek, csapatzászló, ünnepi öltözet, a Himnusz és a Szózat meghallgatása, díszalakulat szerepeltetése. A rendezvény egyik célja a szervezet erősítése, a belső összetartás növelése, az eredmények elismerése és népszerűsítése.

3. Felsőszintű irányítás

A rendészeti szervek felsőszintű irányítása elveiben és módszereiben egymáshoz hasonló módon történik. A rendszer megértéséhez elegendő áttekintenünk a Rendőrség helyzetét.

A Rendőrségi Törvény 4. szakasza rögzíti, hogy a Rendőrséget a Kormány részéről a rendészetért felelős miniszter irányítja. Ezzel a jogszabály meghatározza a külső irányítást.

Ugyanezen okmány 4/A szakasz (1) bek. meghatározza a Rendőrség nagybani szervezetét „Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv központi szerve (a továbbiakban: központi szerv), megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságokra, rendőrkapitányságokra és kirendeltségekre tagozódik. Egyes feladatok ellátására törvény vagy kormányrendelet más rendőri szervet is létrehozhat.”

Az itt megnevezett „központi szerv”, az Országos Rendőr-főkapitányság, ORFK, a Rendőrség felsőszintű irányítására létrehozott vezetési egység. Tananyagunk 1–4. mellékletei szemléltetik szervezetét.

Ha a szervezeten kívülről érkező, a rendészetért felelős miniszter által megvalósított irányítást is a rendszer részének tekintem, akkor a Rendőrség felsőszintű irányítása három jól elkülöníthető alá- és fölrendeltségi szintre tagozódik:

- miniszteri szint;
- az országos főkapitány szintje;
- a három főigazgató szintje.

A miniszter feladatait a törvény 5. paragrafusa foglalja össze:

„5. § A miniszter

- a) szabályozza a Rendőrség tevékenységét és működését;
- b) irányítja az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervet, a belső bűnmegelőzési és büntfelderítési feladatokat ellátó szervet, valamint a terrorizmust elhárító szervet;
- c) törvényességi, szakszerűségi, pénzügyi és hatékonysági szempontból ellenőrzi a Rendőrség tevékenységét;
- d) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv vezetője, a belső bűnmegelőzési és büntfelderítési feladatokat ellátó szerv vezetője, valamint a terrorizmust elhárító szerv vezetője javaslatára jóváhagyja az általuk vezetett szervek szervezeti és működési szabályzatát;
- e) előterjesztést készít a miniszterelnök részére az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv vezetőjének, valamint a terrorizmust elhárító szerv vezetőjének kinevezésére és felmentésére, az előterjesztéshez csatolja az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv vezetőjére, valamint a terrorizmust elhárító szerv vezetőjére vonatkozóan az Országgyűlés feladatkörrel rendelkező bizottságának állásfoglalását;
- f) gyakorolja az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, valamint a terrorizmust elhárító szerv vezetője felett - a kinevezés és a felmentés kivételével - a munkáltatói jogokat;
- g) kinevezi és felmenti
 - ga)* az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv vezetőjének helyetteseit, a rendőr-főkapitányságok vezetőit, valamint a külön jogszabályban meghatározott rendőri szervek vezetőit;
 - gb)* a belső bűnmegelőzési és büntfelderítési feladatokat ellátó szerv vezetőjét és helyetteseit, valamint;
 - gc)* a terrorizmust elhárító szerv vezetőjének helyetteseit;
- h) kinevezi és felmenti – a nemzetközi szerződések és a Kormány felhatalmazása alapján – az államhatárral kapcsolatos ügyek intézésére létrehozott szervek vezetőit, helyetteseit, tagjait és állandó szakértőit;
- i) gyakorolja a külön jogszabályban hatáskörébe utalt személyügyi és munkáltatói jogokat;

- j) törvény eltérő rendelkezése hiányában egyedi utasítást adhat ki feladat elvégzésére vagy mulasztás pótlására;
- k) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv vezetőjét, a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési szerv vezetőjét, valamint a terrorizmust elhárító szerv vezetőjét jelentéstételre vagy beszámolóra kötelezheti;
- l) jóváhagyja az államhatár rendjének fenntartása érdekében a konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezelésére vonatkozó terveket;
- m) gondoskodik az e törvényben meghatározott bűnmegelőzési, bűnfelderítési célú ellenőrzésről, valamint;
- n) dönt az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv vezetője által irányított szervek, a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv, valamint a terrorizmust elhárító szerv közötti hatásköri összeütközésben.”

A fenti szövegekörnyezetből azonnal kitűnik, a miniszternek számtalan módon biztosított a lehetősége a szervezet irányítására. A legkonkrétabb megfogalmazása ennek a széles jogkörnek a j) pont mely szerint egyedi utasítást adhat ki feladat elvégzésére. Ennél természetesen nagyobb jelentőségű, hogy a rendészettel kapcsolatos új jogszabályok kialakítására neki van a legnagyobb ráhatása, illetve BM rendeletben szabályozhat alapvető szakterületi kérdéseket, pl. BM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról.

A második irányítási szint az országos főkapitány területe.

Az ő vonatkozásában a törvény 6. paragrafusa a mérvadó:

- „6. § (1) Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervet az országos rendőrfőkapitány vezeti. Az országos rendőrfőkapitány
- a) közvetlenül vezeti a központi szervet;
 - b) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv számára utasítást adhat ki.”.

Ennek megfelelően a főkapitány a saját, a mellékletekben jelölt szervezeti egységeket közvetlenül vezeti, a megyei főkapitányságokat pedig irányítja a belső irányítás eszközei segítségével.

Az ORFK Szervezeti és Működési Szabályzatát kiadja, gyakorolja a munkáltatói jogkört. Természetesen jogosult egyedi intézkedések meghozatalára. Legátfogóbb lehetőséget azonban az utasítások alkalmazása nyújt, melyek egy-egy meghatározott feladat normatív

végrehajtását szabályozzák írásban és az Országos Rendőr-főkapitányság hivatalos lapja az „ORFK Tájékoztató” útján jelennek meg.

Az ORFK SZMSZ 6. pontja alapján az országos rendőrfőkapitány:

- a) „szervezi a rendészetért felelős miniszter általi irányítás során meghatározott feladatok végrehajtását, együttműködik más minisztériumokkal és a társszervekkel;
- b) évente értékeli a Rendőrség tevékenységét, stratégiai terveinek megvalósítását, és annak megfelelően intézkedik azok aktualizálására, valamint az éves költségvetés elkészítéséhez és végrehajtásához szükséges résztervek kidolgozására;
- c) megteszi a szükséges intézkedéseket a korrupció elleni hatékony fellépés érdekében;
- d) jóváhagyja a közvetlen alárendeltségébe tartozó szervezeti egységek és személyek alábbi dokumentumait:
 - da*) a szervezeti és működési szabályzatot, illetőleg az ORFK ügyrend készítésére kötelezett vezetőinek intézkedését az irányításuk alá tartozó szervezet működési okmányáról;
 - db*) az ORFK éves munkatervét és ellenőrzési terveit;
 - dc*) a Rendőrség szolgálati ágainak, szolgálatainak és szakszolgálatainak stratégiai jelentőségű terveit;
 - dd*) a miniszterek, a minisztériumok államtitkárai és helyettes államtitkárai, illetve a minisztériumokon kívüli, azonos jogállású vezetők részére készített iratokat;
 - de*) a különleges jogrendi időszakokra való felkészülés és azok végrehajtási okmányait;
 - df*) az ORFK védelemgazdasági alaptervét;
 - dg*) a közvetlen alárendeltségébe tartozó vezetők és beosztottak munkaköri leírásait;
- e) – törvény eltérő rendelkezése hiányában – képviseli a Rendőrséget, távolléte, akadályoztatása esetén a képviselet rendjére az utasításnak az országos rendőrfőkapitány helyettesítésének rendjére vonatkozó rendelkezései az irányadók;
- f) megkötöti a Rendőrség és más szervek közötti együttműködési megállapodást, amennyiben az több szakterületet is érint;

- g) az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet 10. § (4) bekezdése szerinti feladatkörében eljárva megkötöti a Központi Gazdasági Ellátó Igazgatósággal a munkamegosztási megállapodást, és azt a rendészetért felelős miniszternek jóváhagyásra felterjeszti;
- h) gondoskodik az országos rendőrfőkapitány-helyettesek és a tábornoki rendfokozattal rendszeresített beosztásokat betöltők minősítésének, illetve szolgálati jellemzésének elkészítéséről;
- i) javaslatot tesz a Rendőrség működését, feladatkörét érintő jogszabály, közjogi szervezetszabályozó eszköz megalkotására, módosítására, hatályon kívül helyezésére, nemzetközi szerződés megkötésére, módosítására vagy hatályon kívül helyezésére;
- j) az utasítás X. fejezet 2. címében foglaltak szerint jogosult csoportos munkavégzést elrendelni;
- k) az ORFK Szervezeti és Működési Szabályzatát jóváhagyásra, a Rendőrség költségvetési szervei alapító okiratának tervezetét aláírásra felterjeszti a rendészetért felelős miniszternek;
- l) felkérésre képviselőket biztosít az EU Tanácsának és Bizottságának munkacsoportjaiba;
- m) vezeti a központi nyomozó hatóságot, amelynek nyomozó szervezeti egységei a Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Főosztály, a Kiemelt Életellenes Ügyeket Felderítő Főosztály, valamint – a közlekedési bűncselekmények vonatkozásában – a Rendészeti Főigazgatóság Közlekedésrendészeti Főosztály;
- n) a védelmi feladatokhoz igazodóan a Készenléti Rendőrség útján biztosítja az utóbiztosításra jogosult személyek részére a hivatásos állományú gépjárművezető által vezetett hivatali személygépkocsi használatát és a gépjárműveket, továbbá törvényben foglaltak szerint biztosítja a közjogi tisztségviselőket megillető személyes gépkocsi-használathoz a megfelelő színvonalú személygépkocsit és gépjárművezetőt;
- o) jogosult a Rendőrség adatkezelési rendszerében nyilvánossá tett körözési adatállományát vagy annak egy részét a tömegtájékoztatási eszközökön keresztül vagy egyéb módon – költségterítés nélkül is – nyilvánosságra hozni;

- p) a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendészeti szakközépiskolákra vonatkozó szabályokról szóló együttes miniszteri rendeletben meghatározott rendészeti szakközépiskolák felett gyakorolja az átruházott fenntartói jogköröket;
- q) ellátja az ORFK Országos Baleset-megelőzési Bizottság (a továbbiakban: ORFK-OBB) elnöki tisztségét;
- r) jogosult útzár alkalmazásának elrendelésére, indokolt esetben fokozott ellenőrzést rendelhet el az egész ország területén;
- s) csapaterő alkalmazását rendelheti el a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV: törvény (a továbbiakban: Rtv.) 58. § (1) bekezdés *a)-j)* pontjaiban meghatározott esetekben;
- t) jogosult készenlét elrendelésére;
- u) kinevezi a Rendőrség belső adatvédelmi felelősét és – a Nemzeti Biztonsági Felügyelet egyetértésével – az ORFK biztonsági vezetőjét, a szerv vezetőjeként ellátja az információs önrendelkezési jogról és információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvényben (a továbbiakban: Infotv.), valamint a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvényben (a továbbiakban: Mavtv.) meghatározott feladatokat;
- v) gondoskodik az Adatvédelmi Szabályzat, a Biztonsági Szabályzat, valamint a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények teljesítésének rendjét rögzítő szabályzat kiadásáról;
- w) kijelöli az informatikai biztonsági felelőst, kiadja az Informatikai Biztonsági Szabályzatot,
- x) kijelöli az iratkezelés felügyeletét ellátó vezetőt, felelős az iratkezelési szabályzat kiadásáért; ellátja a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló törvényben a közfeladatot ellátó szerv vezetőjének hatáskörébe utalt feladatokat;
- y) szakmai tanácsadói, illetve szakmai főtanácsadói címet adományozhat, amelynek száma az ORFK tekintetében nem haladhatja meg a rendszeresített kormánytisztviselői létszám 25 %-át;
- z) működteti a Rendőrség humán-egészségügyi alapellátó, így orvosi, pszichológiai, valamint közegészségügyi- járványügyi és munkavédelmi felügyeleti rendszerét.”

Az országos rendőrfőkapitányt távolléte, akadályoztatása esetén a bűnügyi főigazgató helyettesíti.

A harmadik irányítási szint a főigazgatók szintje. Ők saját, a mellékletben bemutatott szervezeteiket közvetlenül vezetik, és szakmailag irányítják az egész Rendőrséget szakterületeiken. A főigazgató az általa vezetett szerv számára kötelező utasítást adhat ki. Gyakorolja az általa vezetett szerv állományába tartozó személyek felett a személyügyi és munkáltatói jogokat.

A rendészeti főigazgató az országos rendőrfőkapitány helyettese, e minőségében a Rendőrség teljes személyi állományának szolgálati előjárója, az ORFK Rendészeti Főigazgatóság személyi állományának állományilletékes parancsnoka. Az ügyrend mintegy huszonhat jelentős feladatterületen foglalja össze a főigazgató irányítási/szakmai feladatait.

Az ORFK főigazgatói, valamint a Készenléti Rendőrség parancsnoka a Rendőrség teljes személyi állományának szolgálati előjárója.

Az SZMSZ a főigazgatók feladatait az alábbiakban határozza meg 32. pontjában:

„Az ORFK főigazgatói, valamint az országos rendőrfőkapitány közvetlen alárendeltségébe tartozó vezetők; az általuk vezetett szervezeti egység feladat; és hatáskörének megfelelően, illetve annak képviselőjében

- a) jogosultak együttműködési megállapodás megkötésére;
- b) a szakmai indokok megjelölésével kezdeményezhetik – az utasítás X. fejezet 2. címében foglaltak szerint – csoportos munkavégzés elrendelését az országos rendőrfőkapitánynál;
- c) az utasításban foglaltak szerint részt vesznek a rendszeres vezetői értekezleteken, valamint az országos rendőr főkapitányi értekezleteken;
- d) szakmai javaslatot terjeszhetnek elő jogszabály, közjogi szervezetszabályozó eszköz kiadása, módosítása, hatályon kívül helyezése érdekében;
- e) normatív intézkedés kiadására jogosultak az irányítása alatt álló szervezeti egységre kiterjedő hatállyal;
- f) elemző-értékelő tevékenységet folytatnak, a szervezet működésére vonatkozó fontosabb információkat tartalmazó rendszeres jelentéseket állítanak össze, koncepciókat készítenek;
- g) nyilvántartási, adatszolgáltatási, jelentési feladatokat látnak el, szakterületüket érintően eleget tesznek a közzétételi kötelezettségnek;
- h) szükség szerint szervezik, koordinálják, végrehajtják a szakterületükhöz kapcsolódó oktatási, képzési feladatokat;

- i) javaslatot tehetnek pályázatok kiírására és azok témaköreire;
- j) egységes ellenőrzési módszereket dolgoznak ki, és a szakirányítás keretei között ellenőrzéseket végeznek;
- k) országos statisztikai kimutatásokat készítenek;
- l) részt vesznek a Rendőrség szakmai stratégiájának kidolgozásában;
- m) gondoskodni kötelesek az alárendeltségükben lévő személyi állomány egészségvédelméről.”

Befejezés

A rendészeti szerveket a biztonság megteremtéséhez, fenntartásához kapcsolódó társadalmi igény hozza létre. Napjainkban a Rendőrség területén is jelentős internacionalizálódási tendencia figyelhető meg, mely része a zajló globalizációs folyamatnak. Az Európai Unió mind közelebb hozza egymáshoz a tagországok rendvédelmi szerveit központi ajánlásai révén. Eredményesen dolgoznak a létrehozott uniós rendészeti testületek, hivatalok, hozzájárulnak a közösségi rendészeti programokkal és központi képzésekkel együtt az egységes elvek és munkamódszerek elterjesztéséhez.

A rendőri szervezeteket valamennyi tagországban igyekeznek országos vagy régiós központokból, többnyire a belügyminiszter útján irányítani. A centralizálás vagy a jogkörök leadásának örök, egymással harcoló kérdésköre, úgy tűnik most az előbbi irányába mozdult el. A központosítást erősítik a gazdasági válság hatásai, a rendészet területén is megnyilvánuló pénzügyi gondok. Lényegesen többre kerül a modern technika alkalmazása és a munkatársak ezek használatára történő felkészítése. A bűnözés mutatói sem alakulnak minden esetben pozitívan, az ismertté vált bűncselekmények száma több országban is növekszik és új bűncselekmény fajták terjednek el.

A kedvezőtlen tendenciák elleni fellépés egyik lehetséges útja, megtalálni a rendészeti szervezetek belső tartalékait, növelni a vezetés operativitását, jó helyzetértékeléssel felkészülni az eljövendő feladatokra.

Ma, talán ez korunk egyik sajátossága, egyre jelentősebb szervezetek jönnek létre és egyre fontosabbá válik ezek vezetése, belső irányítása.

Melléletek

1. sz. melléklet, Az országos főkapitány közvetlen alárendeltségébe tartozó szervezeti egységek:
 - Kommunikációs Szolgálat, (főosztály jogállású);
 - Titkársági Főosztály két osztállyal;
 - Humánigazgatási Szolgálat, (főosztály jogállású);
 - három főosztály, öt osztály, egy alosztály;
 - Dunakeszi Oktatási Központ, (főosztály jogállású);
 - Rendészeti Szervek Kiképző Központja, (főosztály jogállású);
 - Ellenőrzési Szolgálat, (főosztály jogállású), négy osztály;
 - Költségvetési Ellenőrzési Iroda;
 - Hivatal, (főosztály jogállású), egy főosztály, négy osztály;
 - Zsaru Magazin.
2. sz. melléklet, Az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság szervezeti egységei
 - Titkársági Osztály;
 - Bűnügyi Főosztály, négy osztály;
 - Bűnügyi Elemző-Értékelő Főosztály, két osztály;
 - Kiemelt Életellenes Ügyeket Felderítő Főosztály;
 - Nemzetközi bűnügyi Együttműködési Központ, (főosztály jogállású);
 - Bűnügyi Ellátó Igazgatóság.
3. sz. melléklet, Az ORFK Rendészeti Főigazgatóság szervezeti egységei
 - Titkársági Osztály;
 - Rendészeti Elemző-Értékelő Osztály, (önálló);
 - Védelmi Igazgatási Osztály, (önálló);
 - Ügyeleti Osztály, (önálló);
 - Közrendvédelmi Főosztály, két osztály;
 - Közlekedésrendészeti Főosztály, három osztály;
 - Igazgatásrendészeti Főosztály, két osztály;
 - Határrendészeti Főosztály, négy osztály.
4. sz. melléklet, Az ORFK Gazdasági Főigazgatóság szervezeti egységei
 - Igazgatási Főosztály;
 - Közgazdasági Főosztály;

- Informatikai Alkalmazási és Rendszerfejlesztési Főosztály;
- Műszaki Főosztály;
- Informatikai Infrastruktúra Üzemeltetési Főosztály.

Irodalomjegyzék:

- Az 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről.
- A 329/2007. (XII.13.) Korm. rendelet a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről.
- A 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről.
- A 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról.
- Az 1996. évi XLXXX. törvény a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról.
- Az 1992. évi XXII. törvény a Munka Törvénykönyvéről.
- Az 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról.
- Az 2011. évi CXCV. törvény a közszolgálati tisztviselőkről.
- A 30/2011.(IX.22.) BM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról.
- A 7/2010.(I.20.) HM utasítás a Magyar Honvédség Alaki Szabályzata című szolgálati könyv kiadásáról.
- A 8/1999. (III.8.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Alaki Szabályzata kiadásáról.
- A 22/1997. (XI.18.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Járőr- és Őrszolgálati Szabályzata kiadásáról.
- A 10/2010. (OT 6.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrsége Öltözködési Szabályzatának kiadásáról.
- A 7/2013.(II.22.) ORFK utasítás az Országos Rendőr-főkapitányság Szervezeti és Működési Szabályzatának kiadásáról.
- Horváth Imre, Közigazgatási szervezés- és vezetéstan, Dialóg Campus Kiadó, Bp., 1999.
- Kovács Gábor- Horváth József- Horváth Ferenc- Horváthné Zsilka Judit, A rendészeti szervek felsőszintű vezetése, Rendőrtiszti Főiskola, Bp., 2009.
- Klein Sándor, vezetés- és szervezetszichológia, Edge 2000 Kiadó, Bp., 2012.

- A 65/2011.(XII.30.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó egyes fegyveres szervezetnél rendszeresített hivatásos beosztásokról és a betöltésükhöz szükséges követelményekről.
- A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság Szervezeti és működési Szabályzata, letöltés ideje 2013.07.03.
 - http://www.archive.police.hu/print/borsod/borsodmrfk/szmsz/bor_110928_02.htm
- A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság alapító okirata, http://www.police.hu/sites/default/files/alapito_okirat_baz_mrfk_20120401.pdf, letöltés ideje 2013.07.03.
- Nemzeti Nyomozó Iroda alapító okirata, http://www.police.hu/sites/default/files/nni_alapito_okirat.pdf, letöltés ideje 2013.07.03.
- A Terrorelhárítási Központ alapító okirata, <http://www.opten.hu/opten/light/torvtar/alapito-okirat-147565.html>, letöltés ideje 2013.07.03.
- 11/2006.(III.14.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervezetek hivatásos állományú tagjai Fegyelmi Szabályzatáról